

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง คุณสมบัติของกรรมการผู้แทนข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร
ในคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครได้มีหนังสือ ที่ กท ๐๔๐๒/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กรุงเทพมหานครได้ดำเนินการปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร ฝ่ายการศึกษา สังกัดสำนักงานเขต จากตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารการศึกษา ๗ (ศึกษาธิการเขต) เป็นข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ตำแหน่งนักวิชาการศึกษา ๗ หรือ ๘ ๖ ตามมติคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร ครั้งที่ ๑๔/๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๙ และมติคณะอนุกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานครวิสามัญเกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่งอัตราเงินเดือนและการสอบ ครั้งที่ ๓/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๐ อนุมัติเปลี่ยนประเภทข้าราชการจากข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร เป็นข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักวิชาการการศึกษา ๗ (หัวหน้าฝ่าย) จำนวน ๔๗ ราย

โดยที่มาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ บัญญัติให้ข้าราชการกรุงเทพมหานครมีสองประเภท คือ ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ และข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร และมาตรา ๑๕ (๓) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนกรุงเทพมหานครในคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำนวนห้าคน ประกอบด้วยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้แทนข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญซึ่งคัดเลือกกันเองจำนวนสองคน และผู้แทนข้าราชการครูกรุงเทพมหานครซึ่งคัดเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน โดยมาตรา ๑๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้บัญญัติการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระของกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนข้าราชการกรุงเทพมหานครไว้เฉพาะกรณีลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อประธานกรรมการ หรือพ้นจากการเป็นข้าราชการกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครจึงขอหารือกรณี นายประยูร ครอบงายต์ ข้าราชการครู กรุงเทพมหานคร เดิมดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารการศึกษา ๗ (ศึกษาธิการเขต) ฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตบางกะปิ และได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร ใน

คณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร หากนายประยูร ครองยศ เปลี่ยนประเภทข้าราชการจากข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร เป็นข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ตำแหน่งนักวิชาการศึกษา ๗ ตามมติคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานครดังกล่าว นายประยูร ครองยศ จะพ้นสภาพจากการเป็นกรรมการในคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานครหรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๒ ได้พิจารณาข้อหาดังกล่าว โดยได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกรุงเทพมหานคร แล้ว เห็นว่า เจตนารมณ์ในการแก้ไขเพิ่มเติมองค์ประกอบของคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานครตามมาตรา ๑๕^๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ โดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒^๒ ก็เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่กำหนดให้คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีคุณสมบัติ

^๑ มาตรา ๑๕ ให้มีคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร เรียกโดยย่อว่า “ก.ก.” ทำหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์และดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยซึ่งได้รับมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงมหาดไทย เลขาธิการ ก.พ. เลขาธิการ ก.ค. และอธิบดีกรมบัญชีกลาง

(๓) กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนกรุงเทพมหานครจำนวนห้าคน โดยประกอบด้วยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้แทนข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญซึ่งคัดเลือกกันเองจำนวนสองคน และผู้แทนข้าราชการครูกรุงเทพมหานครซึ่งคัดเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนห้าคน ซึ่งกรรมการตาม (๑) (๒) และ (๓) ประชุมร่วมกันคัดเลือกจากบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารงานส่วนท้องถิ่น ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านระบบราชการ ด้านบริหารและการจัดการ หรือด้านอื่นที่จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานบุคคลของกรุงเทพมหานคร

ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครดำเนินการให้ข้าราชการกรุงเทพมหานครคัดเลือกกันเองเป็นผู้แทนกรุงเทพมหานคร

ให้หัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานครเป็นเลขานุการ ก.ก.

^๒ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒ คือ เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยมีจำนวนเท่ากัน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมองค์ประกอบของคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานครให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ รวมทั้งกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนกรุงเทพมหานครและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้สอดคล้องกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยมีจำนวนเท่ากัน และด้วยเหตุที่มาตรา ๗^๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ บัญญัติให้ข้าราชการกรุงเทพมหานครมีสองประเภท คือ ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญประเภทหนึ่ง และข้าราชการครูกรุงเทพมหานครอีกประเภทหนึ่ง โดยข้าราชการกรุงเทพมหานครแต่ละประเภทอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายคนละฉบับกันตามมาตรา ๘^๔ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน มีองค์กรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการแต่ละประเภทเป็นการเฉพาะ ฉะนั้น การที่มาตรา ๑๕ (๓)^๕ บัญญัติให้กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนกรุงเทพมหานครประกอบด้วยผู้แทนข้าราชการกรุงเทพมหานครแต่ละประเภทซึ่งคัดเลือกกันเอง ก็เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้แทนของข้าราชการกรุงเทพมหานครประเภทนั้นโดยแท้จริง ดังจะเห็นได้จากวิธีการคัดเลือก ตลอดจนคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการกรุงเทพมหานครแต่ละประเภทที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนในข้อ ๕^๖ ข้อ ๗^๗ และข้อ ๑๑^๘ แห่งระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการคัดเลือกผู้แทนข้าราชการกรุงเทพมหานครเป็นกรรมการในคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓ แห่ง

^๓ มาตรา ๗ ข้าราชการกรุงเทพมหานครมีสองประเภท คือ

(๑) ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ได้แก่ ข้าราชการกรุงเทพมหานครซึ่งรับราชการในกรุงเทพมหานคร แต่ไม่รวมถึงข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร

(๒) ข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ข้าราชการกรุงเทพมหานครซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นผู้สอนประจำในสถานศึกษาของกรุงเทพมหานคร หรือดำรงตำแหน่งอื่นซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้บริหารหรือให้การศึกษาในสถานศึกษาของกรุงเทพมหานคร และให้หมายความรวมถึงข้าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการให้การศึกษาซึ่งไม่สังกัดสถานศึกษาของกรุงเทพมหานครตามที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร

^๔ มาตรา ๘ ให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนมาใช้บังคับแก่ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ และกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูมาใช้บังคับแก่ข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร โดยอนุโลม เว้นแต่ในพระราชบัญญัตินี้จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นหรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้ทำความตกลงกับคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานครกำหนดเป็นอย่างอื่นโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

^๕ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๖ ข้อ ๕ การคัดเลือกผู้แทนข้าราชการกรุงเทพมหานคร ให้ใช้วิธีการเลือกตั้งลงคะแนนโดยตรงและลับ โดยข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญเลือกผู้แทนข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ และข้าราชการครูกรุงเทพมหานครเลือกผู้แทนข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร

^๗ ข้อ ๗ การลงคะแนนเลือกตั้งเป็นสิทธิเฉพาะตัวของข้าราชการแต่ละคน จะมอบหมายให้ผู้อื่นลงคะแนนแทนไม่ได้

^๘ ข้อ ๑๑ ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ และข้าราชการครูกรุงเทพมหานครมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒ และมาตรา ๔๙^๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ ประเพณีของข้าราชการกรุงเทพมหานครจึงถือเป็นสาระสำคัญของคุณสมบัติที่จะทำให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับการคัดเลือกจากข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญหรือข้าราชการครูกรุงเทพมหานครแล้วแต่กรณี เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้แทนของข้าราชการแต่ละประเภทในคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งหลักการดังกล่าวก็เป็นหลักการทำนองเดียวกันกับการกำหนดให้มีผู้แทนข้าราชการครูกรุงเทพมหานครซึ่งได้รับเลือกจากข้าราชการครูกรุงเทพมหานครเพื่อเป็นอนุกรรมการใน อ.ก.ก. ข้าราชการครู ตามมาตรา ๒๕^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ ฉะนั้น หากภายหลังกรรมการผู้ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้แทนข้าราชการกรุงเทพมหานครประเภทใดเปลี่ยนประเภทข้าราชการกรุงเทพมหานครไปจากเดิม กรรมการผู้นั้นย่อมขาดคุณสมบัติในการเป็นผู้แทนข้าราชการกรุงเทพมหานครประเภทที่ตนได้รับเลือก จึงไม่อาจทำหน้าที่เป็นผู้แทนข้าราชการกรุงเทพมหานครประเภทเดิมต่อไปได้

สำหรับปัญหาที่หารือนี้ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า กรุงเทพมหานครได้มีคำสั่ง^{๑๑} แต่งตั้งให้นายประยูร ครอบยศ ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารการศึกษา ๗ ศึกษาธิการเขต สำนักงานเขตบางกะปิ ซึ่งได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครูกรุงเทพมหานครในคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร ไปดำรงตำแหน่งข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ตำแหน่งนักวิชาการศึกษา ๗ หัวหน้าฝ่าย ฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตบางกะปิ แล้ว นายประยูร ครอบยศ จึงมิใช่ข้าราชการกรุงเทพมหานครประเภทข้าราชการครูกรุงเทพมหานครอีกต่อไป ย่อมขาดคุณสมบัติอันเป็นสาระสำคัญในการทำหน้าที่เป็นผู้แทนข้าราชการครูกรุงเทพมหานครตามที่ได้รับเลือกมา จึงไม่อาจทำ

“มาตรา ๔๙ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑ล๑

๑ล๑

(๕) วางระเบียบเพื่อให้งานของกรุงเทพมหานครเป็นไปโดยเรียบร้อย

๑ล๑

๑ล๑

“มาตรา ๒๕ อ.ก.ก. ข้าราชการครู ประกอบด้วยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมอบหมายเป็นประธาน ปลัดกรุงเทพมหานคร รองปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา และผู้แทนข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้รับเลือกจากข้าราชการครูกรุงเทพมหานครจำนวนสี่คนเป็นอนุกรรมการ ให้ อ.ก.ก. นี้ตั้งเลขานุการหนึ่งคน

หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งผู้แทนข้าราชการครูกรุงเทพมหานครตลอดจนการพ้นจากตำแหน่งผู้แทนข้าราชการครูกรุงเทพมหานครให้กำหนดในกฎ ก.ก.

ให้ อ.ก.ก. ข้าราชการครูมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูกรุงเทพมหานครตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่ ก.ก. มอบหมาย

“คำสั่งกรุงเทพมหานครที่ ๒๑๖๕/๒๕๕๐ เรื่อง แต่งตั้งข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งของสำนักงานเขต สังกัด ณ วันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๐

หน้าที่ดังกล่าวได้ นอกจากนั้นนายประยูร ครองยศ ก็ไม่อาจอ้างว่าเป็นผู้แทนข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ เนื่องจากมิได้เป็นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้แทนข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญตามมาตรา ๑๕ (๓) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิงหาคม ๒๕๕๐